

БИЗНЕС КОМПАС
за Литва през 2021 г. и 1-во полугодие на 2022г.

Основна информация

Географско положение, население, площ, столица, официален език

Официално наименование на страната: Lietuvos Respublika (LR) - Република Литва (RL)

Национално знаме: (от 1988 г.) правоъгълник 1:2, разделен на три равни хоризонтални ивици: жълта, зелена и червена.

Държавен герб: рицар на кон в червено поле, който държи щит в лявата си ръка и меч в дясната.

Основни градове: Vilnius 557,237, Kaunas 287,009, Klaipėda 148,506, Šiauliai 100,739, Panevėžys) 86,480, Alytus 50,035, Marijampolė 35,093 inhabitants

Етнографски региони: по отношение на етнографските групи Литва е разделена на 4 региона: Жемайтия , Аукштайтия, Сувалкия, Джукия.

Население: Население 2,793 милиона

Национална структура: 86,4% литовци; 5,7% от поляци; 4,5% руснаци; 1,5% от беларуси; 1% украинци; 0,9% други националности

Площ: 65 303 км². Общата дължина на държавната граница е - 1735 km, включително - 99 km от Балтийското крайбрежие. Границата с Латвия е - 588 км, с Беларус - 654 км, с Полша - 104 км, с Руската федерация (Калининградска област) - 290 км.

Данните за сухопътните граници не са окончателни, тъй като демаркацията на границата не е завършена.

Столица: Вилнюс 557 хиляди жители.

Официален език: Държавният език е литовски. Съвременната форма на литовския език се формира в началото на 19-ти и 20-ти век на основата на диалекта Aukštaitis. Вторият основен диалект на литовския език е жемайтски. Литовската азбука се основава на латинската азбука. Състои се от 32 букви.

Основни природни ресурси

Литва не е от страните, богати на минерални ресурси. Има 17 вида полезни минерали, повечето от които се използват в производството на строителни материали. Това са: доломити, варовик, гипс, анхидрит, тебешир, глина, пясък. Най-големите ресурси от доломити се намират в Северна Литва (около град Шяуляй, близо до границата с Латвия), варовици (Акмене на границата с Латвия) и гипс (близо до Бирж). Анхидритите се срещат в околностите на Каунас, а кредовите мергели на юг и югоизток. Пясъци от кварцово стъкло се добиват в Североизточна Литва. В Литва има и много торфени блата, покриващи около 6,5% от площта на страната. Традиционно природните ресурси на

Литва включват кехлибар, който в момента е неизследван, разположен в северната част на Куршката лагуна. Лечебните минерални води се използват в четири литовски минерални извори (Друскининкай, Бирштонас, Паланга и Ликенай близо до Бирж).

Структура на земеползването: обработваема земя 38%, пасища 17%, гори 27%, други 18%. Иглолистните гори представляват повече от половината от горската площ. Ловните полета са богати на лосове, сърни, диви свине, лисици, зайци, кунни, видри, язовци, рисове и птици. В Литва има 5 национални парка - Аукщайтски, Джукийски, Жемайтски, Троцки и Куршска коса, както и 30 регионални парка. Защитените територии в Литва обхващат 11,5% от територията на страната. Регулирани са развлекателните и стопанските дейности в защитените територии. В Литва 386 природни паметника (дървета, извори, водни течения, камъни и др.) са под закрила.

В сравнение с други балтийски републики (Латвия и Естония), селското стопанство има най-голямата обработваема площ и най-благоприятните климатични условия. Делът му в икономиката обаче не е толкова висок, едва 19%. Обработваемата земя заема около 35% от територията на страната, а ливадите и пасищата - 18%. Основните отглеждани култури са: зърнени култури, включително ечемик, пшеница и ръж, картофи, захарно цвекло (особено в блатисти райони) и лен.

Валутна система, курс и обмен

евро (от 1 януари 2015 г.). До 1 януари 2015 г. валутата в Литва беше литовският лит (LTL).

Текущи обменни курсове - на уебсайта www.lb.lt.

Обмяната на валута може да се извърши в обществени обменни бюра (също онлайн) и в банки.

Религия

Римокатолици (79%), православни християни (4,6%), протестанти (0,8%) и евреи, староверци, баптисти, мюсюлмани и караити.

Списък на официални празници и неработни дни

1 януари - Нова година

16 февруари - Ден на възстановяването на литовската държава

11 март - Ден на независимостта на Литва

Великден (подвижен термин)

1 май - Международен ден на труда

24 юни – Еньовска нощ

6 юли - Ден на държавата (ден на коронацията на литовския крал Миндаугас)

15 август – Успение на Пресвета Богородица

1 ноември – Все светии

2 ноември - Задушен ден

24 декември – Бъдни вечер

25-26 декември - Коледа

Транспортна инфраструктура

Литва има добре развита пътна мрежа. Включва както скоростни пътища (включително магистрали), така и пътища от по-нисък клас. Полско-литовските гранични пунктове за автомобили са: Ogdroniki / Lazdijai и Budzisko / Kalvarija.

ГКПП по външните граници на ЕС:

- с Руската федерация (пътни граници: Панемуне-Совецк, Кибартай-Чернишевское, Нида-Морское; жп линия: Пейджей-Совецк, Кибартай-Нестеров),
- с Беларус (пътни: Raigardas-Priwałka, Soleczniki-Bieniakoni, Miedniki-Kamiennyj Ług, Ławaryszki-Kotłowka; железопътни линии: Druskininkai-Poriecze, Kabeliai-Poriecze, Stasylos-Bieniakoni, Kena-Gledustagaj, Kena-Gledanew и др.) .

Железопътният транспорт играе важна роля като транспортно средство на пътници и стоки. Международните влакове позволяват да пътувате от Вилнюс до Рига, Москва, Св. Петербург, Минск. Има и влакове от Рига до Лвов и Калининград до Москва, Св. Петербург, Харков, Гомел, Одеса, Киев, Брест.

Най-важната роля в литовския воден транспорт играят морското пристанище Клайпеда, което има връзки с много пристанища по света, и петролният терминал в Бутинге. Пристанището на Клайпеда разполага с модерни фериботни терминали. От тук до Германия, Швеция и Дания се провеждат систематични круизи, превозващи товари и пътници.

Най-голямото летище (международно) е във Вилнюс. Освен това има летища в Каунас (основно нискотарифни линии: връзки с Лондон, Ливърпул, Дъблин и Франкфурт), в Паланга (връзки от март до октомври с Лондон, Дъблин, Копенхаген, Осло) и в Шяуляй (военни).

На 21 декември 2007 г. Литва се присъедини към Шенгенското пространство.

Административна система

Политическа система

Литва е парламентарна република. Държавният глава е президентът, избран чрез пряко гласуване за 5-годишен мандат.

от 2019 г. Гитанас Науседа е президент

Законодателна власт

Законодателната власт се упражнява от еднокамарен парламент - Сеймът, който се състои от 141 депутати, избрани на общи избори. Мандатът на парламента е 4 години. Настоящият мандат започна през октомври 2020 г.

Изпълнителната власт

Изпълнителната власт се упражнява от правителството начело с министър-председателя, назначаван от президента, одобрен от парламента, след приемане на програмата на новия кабинет. След парламентарните избори през есента на 2020 г. министър-председател е правителство с Ингрида Шимоните.

Състав на правителството

Премиер Ingrida Šimonytė

Министърът на земеделието Kęstutis Navickas

Министър на културата Simonas Kairys

Министър на икономиката и иновациите Aušrinė Armonaitė

Министърът на образованието, науката и спорта Jurgita Šiugždinienė

Министърът на енергетиката Dainius Kreivys

Министърът на околната среда Simon Gentville

Министър на финансите Gintarė Skaistė

Министърът на външните работи Gabriel Landsbergis

Министър на здравеопазването Arūnas Dulkys

Министър на вътрешните работи Agnė Bilotaitė

Министър на правосъдието Ewelina Dobrowolska

Министърът на националната отбрана Arvydas Anušauskas

Министър на социалното осигуряване и труда Monika Navickienė

Министър на транспорта и съобщенията Marius Skuodis

Административна система

В Литва основната единица на административното деление е самоуправлението („savivaldybė“) – има 60 самоуправления, включително 8 градски. Всяка местна власт има местен правителствен съвет, чиито членове се избират в преки избори за четиригодишен мандат. Съветът е законодателен и решаващ орган, приема бюджета и създава най-малките териториални единици (старости). Старостите ("seniūnija") са най-малките единици и не играят съществена роля в националната политика. В резултат на административната реформа от 1 юли 2010 г. съществуващите области са ликвидирани (общо 10), които обаче все още запазват своята статистическа и географска функция. Досегашните окръжни ръководители (назначавани от министър-председателя, основната им задача е да гарантират спазването на конституцията, законите и правителствените решения в областта) стават членове на местните съвети. Функциите на областите са прехвърлени на местните власти или принадлежащите им министерства и институции или са ликвидирани изцяло (58 от общо 88).

Столици на географски области: Алитус, Каунас, Клайпеда, Мариямполье, Паневежис, Саулай, Таураге, Телсай, Утена, Вилнюс.

Съдебна власт: Върховен съд, Конституционен съд, Апелативен съд, окръжни и окръжни съдилища.

Обща характеристика на икономическата ситуация

- Литва, която се присъедини към Европейския съюз заедно през май 2004 г., е член на еврозоната от януари 2015 г. Това е една от най-малките икономики в ЕС със стратегическо географско местоположение - като транзитна страна между Русия и Западна Европа (но също и за руската Калининградска област).
- Литва има силни връзки със своите съседи. Банковата система е доминирана от скандинавските банки. Значителни инвеститори са полските гиганти PKN Orlen (държавна петролна компания и Powszechny Zakład Ubezpieczeń (държавна застрахователна компания). Във финансовия сектор регулаторите благоприятстват развитието на финтех индустрията.
- Пандемията не оказа силно въздействие върху икономиката – още през първото тримесечие на 2021 г. тя се върна на нивото преди появата на коронавируса. През следващите години литовската икономика ще се възползва от притока на средства от ЕС в рамките на Фонда за възстановяване и финансовата перспектива 2021-2027. През това време Литва ще получи и над 550 млн. евро във връзка със затварянето на АЕЦ Игналина.
- След присъединяването към ЕС и избухването на световната финансова криза, оставила силен отпечатък върху икономиката, настъпва голяма вълна на емиграция, която се отразява негативно на ситуацията на пазара на труда и до днес.

Що се отнася до животновъдството, то предимно включва: говеда, свине и домашни птици. Риболовът също не е важна икономическа област, като се реализира предимно в Куршката лагуна и в езерата.

Промишлеността представлява 39% от националната икономика. Основава се предимно на преработващата промишленост, тъй като Литва не е страна, богата на минерални ресурси. Добиват се само скални материали, като: варовик, доломит, тебешир, гипс и в малък мащаб кехлибар, както и торф. Това е единственият вътрешен продукт, който може да се използва за производство на енергия.

Икономиката се основава на хранително-вкусовата, строителните материали, дървообработващата и хартиената промишленост. Важна роля играят и машиностроенето, горивно-енергийната и химическата промишленост, но те се базират на вносни суровини.

Според данните на Централната статистическа служба на Република Литва, през второто тримесечие на 2021 г., на годишна база (г/г), темпът на растеж на БВП на Литва е бил 1,1%. В сравнение с първото тримесечие на 2021 г. има увеличение от 1%. През 2020 г. литовската икономика се развива със среден темп от -1,3% от БВП. Абсолютната стойност на БВП на Литва през второто тримесечие на 2021 г. е 13,3 милиарда евро. Темпът на растеж на местната икономика беше положително повлиян от нарастването на оборота в секторите на промишленото производство и търговията на едро.

През второто тримесечие на 2021г. се увеличило на оборота във външната търговия на Литва. В сравнение със същия период на миналата година обемът на износа нараства с 1,34%. Най-голямо увеличение на стойността на износа е отчетено в сектора на горивата (67,7%), сектора на изделията от дървесина (48,2%) и пластмасовите изделия (29,2%). Секторите горива (51,3%), стомана и желязо (50%) и пластмасови изделия (34,6%) са основно отговорни за нарастването на динамиката на вноса.

През второто тримесечие на 2021 г беше видима нарастваща инфлационна тенденция. От март до края на юни 2021 г. инфлацията нарасна от 1,6% на 3,5%, с допълнителен потенциал за растеж. Въпреки нарастването на инфлацията, покупателната способност на обществото също се увеличава. Средно ниво на възнаграждение през второто тримесечие на 2021г нараства с 3,2% спрямо първото тримесечие на годината. Динамичният ръст на равнището на заплащането значително надхвърли нивото на производителността на труда.

Наблюдава се подобряване на ситуацията на литовския пазар на труда. През второто тримесечие на 2021 г 108,5 хил. икономически активни хора, което дава обща безработица от 7,4% (8,5% в края на 2020 г.). През второто тримесечие на 2021 г се наблюдава намаляване на нивото на безработица сред младите хора (15-24) с 8.4% на годишна база.

Основните тенденции на литовската икономика през 2021 г.:

- леко увеличение на БВП (около 1%);
- леко намаление на нивото на безработица (7,4% през второто тримесечие на 2021 г. спрямо 8,5% в края на 2020 г.);
- нарастваща инфлация с по-нататъшна перспектива за общо повишаване на нивото на цените на стоките и услугите;
- леко повишаване на динамиката на външнотърговския оборот.

Външната търговия

През второто тримесечие на 2021 г. износът на стоки, произведени в Литва, се е увеличил с 20,7% (16% без минерални продукти). През януари-юли основни експортни партньори на Литва са Русия (10,9%), Латвия (9,2%), Германия (8,3%) и Полша (7,4%). При вноса Германия (13,1%), Полша (12,4%), Русия (10,8%) и Латвия (7,7%).

Абсолютната стойност на литовския износ за периода април - юни 2021 г. възлиза на - 8 236.6 млн. евро (6 130.4 млн. евро в периода IV-VI 2020 г.), от вноса - 9 1715 млн. евро (6269.2 млн. евро през периода IV-VI 2020 г.). Отрицателно търговско салдо на Литва в периода IV - VI 2021 г. възлиза на 934,9 млн. евро.

Чуждестранни инвестиции

През второто тримесечие на 2021 г стойността на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в Литва възлизат на 266,8 млн. евро. Географски най-голям брой инвестиции идват от Хонконг (132 милиона евро), Германия (79,9 милиона евро) и Кюрасао (74 милиона евро). Най-много инвестиции са направени в сектора на промишленото производство (123.4 млн. евро) и в търговията на едро и дребно и ремонт на превозни средства и мотоциклети (64.4 млн. евро). От своя страна най-голям

изтичане на инвестиции е отчетено в секторите на електроенергията, газта и климатичните технологии (-30 милиона евро).

Кумулативна стойност на ПЧИ в Литва в края на юни 2021 г възлиза на 24.6 млрд. евро (48% от стойността на БВП) и е по-висока с 4.1% на годишна база. Стойността на ПЧИ на глава от населението в края на второто тримесечие на 2021 г. е 8 437 евро (през първото тримесечие на 2021 г. - 7 279 евро). Най-големите инвеститори в Литва са: Германия - 5,6 млрд. евро (22%), Швеция - 3,9 млрд. евро (15,8%), Естония - 2,8 млрд. евро (11,3%), Холандия - 2,1 млрд. евро (2,1%), Люксембург - 1,4 млрд. евро (5,6%), Кипър - 1,3 млрд. евро (5,2%), Полша - 1,2 млрд. евро (4, 8%). Основните области на капиталови инвестиции в Литва са: финансови услуги и застраховане - 9,5 милиарда евро (38%), промишлено производство - 3,4 милиарда евро (13,8%), недвижими имоти - 2,5 милиарда евро (10,1%).

През второто тримесечие на 2021 г общата стойност на литовските преки чуждестранни инвестиции възлиза на 334,6 млн. евро, от които 257,4 млн. евро са външни дългови ценни книжа. Въпреки това, кумулативната стойност на литовските ПЧИ в края на гореспоменатия периодът е 4,7 милиарда евро. Страните с най-високо ниво на литовски инвестиции включват: Латвия - 1,3 млрд. евро (27%), Естония - 1,08 млн. евро (22,9%), Кипър - 806,5 млн. евро (17%), Холандия - 505,3 млн. евро (11,2%) , Полша - 264,7 млн. евро (5,6%), Швеция - 179,3 млн. евро (4,1%). Основните области на инвестиции на литовския капитал са: търговия на едро и дребно - 1,37 млрд. евро, финансови услуги и застраховане - 1,1 млрд. евро (23,3%), научни и технически дейности - 931,19 млн. евро (19,8 %) и недвижими имоти - 787,1 евро милиона (16,7%).

Актуална икономическа ситуация

Анализаторите прогнозираят, че икономическият растеж на Литва бавно ще нарасне до 1,3% през 2022 г. и ще достигне 2,7% през 2023 г.

Войната на Русия с Украйна е засегнала драстично ключовите експортни пазари на Литва. Увеличението на БВП се влияе от: повишаване на цените на суровините, загуба на канали за внос на материали и компоненти поради войната, пряко въздействие на санкциите върху някои области на дейност и загуба на пазари. Освен това несигурността и по-големите рискове за сигурността в региона ще забавят местните и чуждестранните инвестиции.

Въпреки това Литва е добре подготвена да се изправи срещу тези предизвикателства и е извлякла поуки от предишни кризи. Благодарение на диверсификацията на пазарите и навременните инвестиции в енергийната сигурност, Литва може да бъде лидер, а солидните финансови резерви на предприятията и жителите помагат не само за преодоляване на инфлацията, но и изненадани от размера на помощта за Украйна.

В Литва, за разлика от много западноевропейски страни, високата инфлация е частично компенсирана от бърз растеж на доходите, така че покупателната способност не трябва да бъде силно засегната. Освен това антиинфлационните мерки, предложени от правителството, трябва да сведат до минимум шока от високите цени.

Въпреки неблагоприятните макроикономически условия се очаква заплатите да се увеличат с 10% през 2022 година и с 5% през 2023 г.

Очаква се безработицата да нарасне до 8% през 2022 година и 7% през 2023 г., а средната годишна инфлация да бъде 12,5% през 2022 г. и 0,5% през 2023 г.

Европейската комисия понижи прогнозата за растеж на БВП на Литва за 2022 г. до 1,7% от 3,4% предвиждани миналата зима.

Нахлуването на Русия в Украйна и свързаните с нея геополитическо напрежение и търговски смущения имат отрицателно въздействие върху литовската икономика.

Ръстът на БВП на Литва ще бъде отрицателно повлиян от забавянето на растежа на потреблението поради високата инфлация, но той ще остане сравнително силен благодарение на спестяванията и мерките за държавна подкрепа. Този растеж ще бъде подкрепен и от увеличаване на инвестициите на ЕС в страната. ЕК очаква икономическият растеж на Литва да се ускори до 2,6% през 2023 г.

Очаква се потребителските цени в Литва да се повишат средно с 12,5% тази година, главно поради нарастващите цени на енергията, храните и услугите. Очаква се инфлацията да падне до 3% през следващата година.

Комисията прогнозира, че дефицитът на консолидирания държавен бюджет в Литва ще се увеличи до 4,6% от БВП през 2022 година (от 1% миналата година) поради бързо нарастващите публични разходи и ограничените нови източници на бюджетни приходи.

Показатели	2020	2021	2022	2023
Ръст на БВП (% , уоу)	-0.1	5.0	1.7	2.6
Инфлация (% , уоу)	1.1	4.6	12.5	3.0
Безработица (%)	8.5	7.1	7.2	7.2
Консолидиран държавен баланс (% of GDP)	-7.3	-1.0	-4.6	-2.3
Публичен дълг (% of GDP)	46.6	44.3	42.7	43.1
Салдо по текущата сметка (% of GDP)	7.3	2.0	-1.8	-2.1

Икономическа администрация

- Министерство на икономиката и иновациите (LR ekonomikos ir inovacijų ministerija)

<http://eimin.lrv.lt/>

- Министерство на енергетиката (LR Energetikos ministerija)

<http://enmin.lrv.lt/>

- Министерство на финансите (LR Finansų ministerija)

<http://finmin.lrv.lt/>

- Министерство на транспорта и съобщенията (LR Susisiekimo ministerija)

<http://sumin.lrv.lt/>

- Министерство на околната среда (LR Aplinkos ministerija)

<http://am.lrv.lt/>

- Министерство на земеделието (LR žemės ūkio ministerija)

<http://zum.lrv.lt/lt/>

- Министерство на труда и социалните грижи (LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija)

<https://socmin.lrv.lt/>

- Държавна осигурителна институция към Министерството на труда и социалните грижи (Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos)

www.sodra.lt

- Регистрационен център (Valstybės įmonė Registrų centras)

www.registrucentras.lt

Икономически самоуправления

- Литовска конфедерация на индустриалците (Lietuvos Pramonininkų Konfederacija)

www.lpk.lt

- Литовска бизнес конфедерация (Lietuvos Verslo Konfederacija)

<https://lvk.lt/>

- Асоциации на търговско-индустриални и занаятчийски камари (Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija)

www.chambers.lt

- Търговско-промишлена камара на Вилнюс (Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmai)

www.cci.lt

- Каунаска търговско-промишлена камара (Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmai)

www.chamber.lt

- Клайпедска търговско-промишлена камара (Klaipėdos prekybos, pramonės ir amatų rūmai)

www.kcci.lt

- Търговско-промишлена камара Паневежио (Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmai)

<https://paneveziorumai.lt/lt/>

- Индустриална и търговска камара на Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmai)

www.rumai.lt

Официални уебсайтове от икономически характер

Департамент по статистика на Република Литва www.stat.gov.lt

Централна банка Lietuvos Bankas www.lb.lt

Сеймът на Република Литва www.lrs.lt (правни актове)

Литовска агенция за бизнес подкрепа (Lietuvos verslo paramos agentura) <http://lvpa.lt/>

Литовски институт за свободен пазар (Lietuvos laisvosios rinkos institutas) <https://www.llri.lt/>

Предприемчива Литва (Versli Lietuva) <https://www.enterpriselithuania.com/en/>

Национална агенция за регионално развитие (Nacionalinės regionų plėtros agentūra) <https://nrda.lt/>

Координати на българската дипломатическа мисия (СТИВ) и почетни консулства в страната

Координати на дипломатическата мисия

Посланик Селвер Халил – локализирана в София

е-маил: shalil@mfa.bg

Тел. +359 2 948 2377

Служба по търговско-икономическите въпроси Варшава

Al. Ujazdowskie 33/35, -00-540 Warszawa, Poland

тел + 48 00 48 22 629 40 71; mob.: +48 602 763 100

електронен адрес: y.draganchev@mi.government.bg

Български почетни консули в страната

Д-р Лауринас Йонушаускас (Dr. Laurynas Jonusauskas)

почетен консул на Република България в Република Литва

Гр. Вилнюс

Адрес: Klaipėdos str., 3, LT-01117, Vilnius, Lithuania

Тел.: +37064155184,

E-mail: vilnius@bulgariaconsulate.lt

Изготвил: Йордан Драганчев

СТИВ-Варшава